

- **Speleoterapie** je soubor léčebných metod, jejichž základem je využívání opakovaného či déletrvajícího vlivu mikroklimatu podzemního prostředí krasových jeskyní a jiných podzemních prostor k léčbě některých chorob. Zároveň se tímto termínem označuje interdisciplinární vědní obor na hranici lékařských a přírodních věd, zkoumající léčivé faktory podzemního prostředí a důsledky jejich působení na lidský organismus.

Nemocnost stávající populace je stále velmi vysoká, převážně děti jsou opakovaně nemocné hlavně nemocemi horních a dolních dýchacích cest a 25% populace trpí nejrůznějšími projevy alergických onemocnění a bronchiálního astmatu. Toto číslo podstatně narůstá u obyvatel velkých městských a průmyslových aglomerací.

Jednou z významných neinvazivních léčebných metod využívaných pro takto nemocné je speleoterapie, tj. léčba v jeskyních a uměle vytvořených podzemních prostorách.

Název speleoterapie není pro tuto metodu zcela výstižný. ***V našem pojetí představuje komplex léčebných metod, kdy vlastní léčebný pobyt v podzemí je pouze jeho jednou součástí, kterou lze přirovnat k léčebnému pobytu v jednom obrovském inhalatoriu.***

- Hlavní důraz klademe na rehabilitačně - sportovní a rekondiční aktivity, které jsou umocněny jak vhodnými přírodními podmínkami, tak i přímým příznivým vlivem přesně dávkovaného léčebného pobytu v podzemním prostředí. Výsledkem je potom klimatická léčebná metoda, podobná klasické klimatoterapii, obohacená však o přímý vliv podzemního klimatu, kterou je nutno chápat jako doplněk celoroční komplexní léčby těchto pacientů
- Poznávání a empirické využívání pozitivního vlivu podzemního prostředí na lidský organismus bylo známo už v antickém Řecku a Římě (jeskyně Kerkira a Herculaneum),
- písemné zmínky o speleoterapii jsou z 15.století ze solných dolů Wieliczka. Specifickou variantou speleoterapie s dávnou tradicí je využívání podzemních termálních vod i chladných krasových pramenů, které se v Evropě stávaly již ve středověku i pozdějších dobách vyhledávanými kultovními a poutními místy.
- Moderní základ speleoterapie vytvořil v 50.letech tohoto století Dr. Karl Hermann Spannagel, který v lázeňském městě Ennepetal začal aplikovat speleoterapii už nikoliv jako balneologickou, nýbrž jako léčebnou metodu u dospělých astmatiků. Jeho zkušenosti a hlavní zásady byly potom převzaty a rozvíjeny v různých speleoterapeutických centrech v celé Evropě (Maďarsku, Rakousku, Německu, Itálii, Slovinsku, Československu, Rumunsku, Zakarpatské Ukrajině, Rusku, Gruzii, Polsku a Francii).
- **Mechanismus účinku je dosud stále předmětem výzkumu, který prokázal významný imunostimulační vliv expozice mikroklimatu podzemního prostředí na lidský organismus, a to jak v oblasti nespecifické imunity, tak i v oblasti imunity specifické (jak buněčné, tak i protilátkové).**

Mikroklima podzemního prostředí je tvořeno aerosolem, který má určité vlastnosti. Tyto vlastnosti potom podmiňují, zda je podzemní prostředí pro speleoterapii vhodné či nikoliv. Hlavní a nutnou podmínkou těchto vlastností je stálost tohoto mikroklimatu.